

תל אביב, ט' שבט תשפ"ו
27 ינואר 2026
לנ-1178

לכבוד
מר בנימין נתניהו
ראש הממשלה
ירושלים

מר יואב קיש
שר החינוך ויו"ר המל"ג

מכובדי,

הנדון: קריאה לעצירת הליכי החקיקה של "חוק השקיפות במל"ג" וקיום שיח מקצועי עם בעלי העניין

אני פונה אליכם בבקשה לפעול להקפאת הליכי החקיקה של הצעת חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון - שקיפות ופיקוח), התשפ"ה-2025.

ראשית, ברצוני להדגיש כי אין חולק על כך שמערכת מורכבת מהשכלה הגבוהה עשויה להזדקק לשיפורים, לתיקונים ולייעול מנגנוני הפיקוח והשקיפות. ואולם, שינויים כה דרמטיים בנשמת אפה של האקדמיה חייבים להתבצע בזהירות יתרה, מתוך הסכמה ובשיח מקצועי וענייני למול בעלי העניין כולם, ולא באמצעות חקיקה המערערת את יציבות המוסדות. מחיר הטעות הינו גבוה מידי בכדי לטעות.

כנציגי התעשייה, שחשוב לעתידה החינוך האקדמי והאקדמי-טכנולוגי, אנו מרגישים חובה להביא בפניכם את עמדתנו ובקשתנו לעצירת הליכי החקיקה ולקיום בחינה מהותית מחודשת.

קידום ההצעה בנוסחה הנוכחי מעורר קשיים מהותיים וחשש לפגיעה היקפית בכלכלה ובמגזר היצרני:

- 1. האקדמיה כמנוע צמיחה לאומי:** על פי נתוני המועצה הלאומית לכלכלה ודו"חות ה – OECD, למערכת ההשכלה הגבוהה תרומה משמעותית לגידול בפריון העבודה. כל שקל המושקע בהשכלה גבוהה מניב תשואה גבוהה פי כמה לתוצר הלאומי. במציאות הנוכחית, פגיעה ביכולת האקדמית עלולה להוביל לנסיגה באיכות המחקר, ובעקבותיה לירידה בכושר התחרות של המשק הישראלי.
- 2. סיכון ענף ההייטק והחדשנות:** תעשיית ההייטק, המהווה כ-15% מהתוצר של ישראל וכ-50% מהייצוא, נשענת על זרם קבוע של כוח אדם איכותי ועל פריצות דרך מדעיות מהאוניברסיטאות. ערעור המעמד העצמאי של המחקר בישראל ירתיע קרנות הון-סיכון ומשקיעים זרים, הרואים בחופש האקדמי ובעצמאות המוסדות תו תקן לאיכות ויציבות.
- 3. אובדן הון אנושי:** מעבר לעלות הכלכלית העצומה של אובדן חוקר בכיר למערכת, עולה חשש אמיתי כי דחיקת חוקרים למוסדות בחו"ל בשל תחושת פגיעה בחופש המקצועי תביא לפגיעה אדירה הן באיכות והן בכמות ההון האנושי המקצועי הנדרש בענפי התעשייה והייטק, ובשל כך לדחיקתם מעבר לים.

4. **חוסר הודאות:** אותו מכניסה ההצעה למערכת, הן בהיעדר מועצה בלתי תלויה המכהנת לכהונה קצובה, והן בהיקף הסמכויות האמורפיות הניתנות לממשלה, משפיע באופן ישיר על יכולת משיכת ההשקעות וקידום שיתופי פעולה בינ"ל. מצב זה עלול לפגוע בתוכניות שת"פ ותקציבי מו"פ למול מדינות שונות ולעודד תנועות חרם כנגד האקדמיה הישראלית.

5. זאת ועוד, ובהמשך לקשר הדוק עם השטח, דווקא בעת האחרונה אנו חשים כי מתחולל שינוי במערכות ההשכלה הגבוהה. כאשר כלל הגופים הרלוונטיים פועלים באופן משותף, יחד עם המשרד, במטרה לייעל, לשפר ולהתאים את המערכות לצורכי השוק המשתנה תוך עמידה על מצויינות ורמת אקדמית מובילה. התערבות בתהליך, בדמות הצעת החוק המדוברת ובנקודת הזמן הנוכחית, עשויה לעצור מגמה מבורכת זו.

שקיפות היא ערך ראוי, אך עליה להיעשות תוך שמירה על הסטנדרטים המקצועיים הגבוהים ביותר. **סטנדרטים אחריהם עוקבים גם בעולם ויש בהם כדי להשפיע על מעמד האקדמיה בישראל. ככל שיש לעדכן את מנגנון מינוי וניהול המל"ג עליו להשאר א-פוליטי, יציב ולייצג את השטח – האוניברסיטאות, המכללות והמגזר היצרני. אשר על כן, אני קורא לך לעצור את קידום החוק לאלתר ולהקים שולחן עגול מקצועי בהשתתפות כלל בעלי העניין, לרבות נציגי התעשייה וההייטק, ראשי האוניברסיטאות והמכללות, הות"ת וכל ארגון הנדרש לנושא.**

רק בדרך של הידברות ושיח מקצועי ניתן יהיה להוביל רפורמות שיחזקו את המערכת מבלי לערער את יסודותיה ותוך שימור המצויינות הישראלית.

אשמח לעמוד לרשותכם ככל שיידרש.

בכבוד רב,
ד"ר רון תומר

העתק:

ח"כ ניר ברקת, שר הכלכלה והתעשייה

מר בצלאל סמוטריץ, שר האוצר